21.3.2017

Eduskunnan talousvaliokunta 22.3.2017
U 6/2017 vp / Asiantuntijapyyntö

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä**

Fortum kiittää mahdollisuudesta esittää asiantuntijalausunto ja olla valiokunnan kuultavana asiakohdassa mainitussa asiassa. Esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Tuemme komission tavoitetta saattaa asiakkaat sähkömarkkinoiden keskiöön varmistamalla, että asiakkailla on mahdollisuus osallistua markkinoille. Pidämme myös tärkeinä vaatimuksia siitä, että asiakkaalla on aina oltava mahdollisuus vaatia dynaamisesti hinnoiteltu sähkösopimus ja valita vapaasti aggregaattori, osallistua kysyntäjoustoon ja tuottaa myös itse sähköä.

On tärkeää, että kuluttajalla on helposti käytettävissään keinot mm. sähkösopimusten vertailemiseksi ja laskussa esitettyjen tietojen ymmärrettävyyteen tulee kiinnittää huomiota sortumatta kuitenkaan ylisääntelyyn. Varsinkin kun erilaiset lisäpalvelut yleistyvät on tärkeää, että kuluttajalla on mahdollisuus saada hyvä kokonaiskuva energiankäytön kustannuksistaan. Kuluttajien kannalta selkein ratkaisu olisi ns. myyjäkeskeinen malli, jossa sähkön myyjäyhtiö on ensisijainen kontakti kaikkiin sähkösopimukseen ja -laskutukseen liittyvissä kysymyksissä. Tätä mallia tukisi parhaiten se, että asiakas saisi vain yhden laskun, joka kattaa sekä sähkön myynnin että siirron kustannukset. Kaikissa muissa Pohjoismaissa on jo siirrytty tai ollaan siirtymässä yhden laskun malliin. Sähkön vähittäismarkkinan kehittymisen kannalta olisi tärkeää, että Suomi seuraisi laskutusasiassa muiden Pohjoismaiden esimerkkiä.

Energiaköyhyys on tärkeä asia, mutta komission ja valtioneuvoston tavoin katsomme, että asia on hoidettava ensisijaisesti sosiaalipolitiikan keinoin, ei energiapolitiikalla tai sähkön hinnoittelulla. Valtioneuvoston tavoin emme pidä sähkön vähittäismarkkinoiden tiedonvaihdon menetelmien harmonisointia eurooppalaisella tasolla tarpeellisena. Tiedonvaihtoratkaisujen periaatteet on kuitenkin syytä määrittää EU-tasolla (esimerkiksi tasapuolisuus pääsyn ja ehtojen suhteen).

Nykyisen markkinakehityksen valossa aggregaattoreiden voidaan arvioida olevan jatkossa tärkeitä osapuolia markkinoilla ja siksi niiden toimintaedellytysten selkiyttäminen EU-tasolla on kannatettavaa. On kuitenkin ehdottoman tärkeää, että aggregaattoreille ei anneta erivapauksia ns. perinteisiin markkinatoimijoihin verrattuna vaan keskeisten markkinasääntöjen, mm. tasevastuun, on kosketettava myös aggregaattoreita. Komission ehdottamat uudet energiayhteisöt ovat niinikään tervetulleita uusia toimijoita markkinoille mutta myös niitä täytyy koskea samat säännöt kuin muitakin markkinatoimijoita.

Sähkön varastointiteknologian kehittyminen ja sähkövarastojen kytkeminen osaksi sähköjärjestelmää on tärkeässä roolissa energiajärjestelmässä, jossa sähköntuotannosta yhä suurempi osa perustuu vaihtelevaan tuuli- ja aurinkovoimaan. Sähkövarastojen hyödyntäminen edellyttää, että eri toimijoiden roolit ja velvoitteet määritellään selkeästi. Tuemme komission linjausta, jonka mukaan monopoliasemassa olevat toimijat eli kantaverkko- ja jakeluverkko-operaattorit eivät saa omistaa, käyttää ja operoida sähkön varastolaitteita, sähköautojen lataustoimintaa ja järjestelmäpalveluja. On tärkeää, että linjaus on selkeä ja että siitä pidetään kiinni myös jatkoneuvottelujen aikana. Toisin

21.3.2017

kuin verkkoliiketoimintaa, sähkövarastoihin liittyvää liiketoimintaa ei voida pitää luonnollisena monopolina eikä sen vuoksi ole perusteltua, että verkkoyhtiöt voisivat kansallisen valvontamallin puitteissa investoida sähkövarastoihin. Verkkoyhtiöt voivat ostaa tarvitsemansa sähkövarastopalvelun markkinoilta. Tästä poikkeaminen tulisi sallia ainoastaan erittäin poikkeuksellisista syistä. Tuemme komission ehdottamia ehtoja poikkeuksille.

Joustavan sähköjärjestelmän kehittymisen kannalta tärkeisiin sähkövarastoihin liittyy myös muita sääntelykysymyksiä, kuten sähkövarastojen verotus, joita direktiiviehdotuksessa tai valtioneuvoston kannassa ei käsitellä. Huomautamme, että myös sähkövarastojen verotukseen liittyvät periaatteet tulisi selkiyttää pikaisesti jotta esimerkiksi kaksinkertaisesta verotuksesta ei muodostu estettä mm. taajuussäätöpalvelumarkkinan kehittymiselle. Vaikka verotukseen liittyvät kysymykset ovat ensisijaisesti jäsenmaiden asia, katsomme, että olisi hyödyllistä sopia sähkövarastojen verotusta koskevista suuntaviivoista alueellisesti tai mieluiten EU-tasolla.

Kannatamme komission ehdotusta siitä, etteivät kantaverkko-operaattorit jatkossa saisi lähtökohtaisesti omistaa nopeita, 15 minuutissa aktivoituvia häiriöreservejä vaan myös näitä koskevat palvelut pitäisi ostaa markkinoilta. Kustannustehokkaan joustavuuden varmistamiseksi tulisi painopisteen olla kaupallisten reservimarkkinoiden kehittämisessä.

Lisätietoja:
Esa Hyvärinen, edunvalvontajohtaja, Fortum Oyj. (puhelin 040-8262646)